

תזכורת

- שנת 732 - גלות צפון ממלכת ישראל.
- שנת 722 - גלות ממלכת ישראל
- בממלכת יהודה מולך אחז.
- בממלכת ישראל מולך פקח בן רמליהו.
- בממלכת ארם מולך רצין
- במלכים ב' ט"ז מתארים איך מלכי ארם וישראל באים לכבוש את יהודה ול- המליך מלך אחר במקום אחז במטרה ליצור קואליציה אנטי-אשורית (שאחז לא רצה להיות שותף לה), ולכן אחז מלך יהודה פונה לאשור לעזרה. אשור כובשת את ממלכת ישראל, ואחז בונה מזבח למלך אשור.
- בישיבתו ז-ח ישעיהו מזהיר את אחז שלא לפנות לאשור, ולא להיות זה שיביא לחורבן ממלכת ישראל (שבכל אופן יגיע בקרוב) - אבל אחז לא משתכנע גם אחרי כל הסימנים שהנביא נותן למלך.

בדברי הימים ב' כ"ח נוסף מידע נוסף:

- מופיעה דמות חדשה - הנביא עודד.
- מתברר שזו לא הייתה סתם גחמה של אחז שלא עמד בלחצים ולא התאים לו לעשות קואליציה אנטי אשורית, אלא הוא היה נתון תחת איום ממשי מצד תגלת פלאסר מלך אשור. ארם תוקפים את יהודה, לוקחים שבויים, ומעבירים אותם צפונה לדמשק במטרה לנסות לעצור את התקדמות האימפריה האשורית, וגם הורג הרבה מממלכת יהודה.
- הנביא עודד מוכיח את ממלכת ישראל שהם מנצלים את זה שאלוהים כועס על מלך יהודה כדי לקחת שבויים (במקום פשוט לנצח אותם במלחמה). הוא אומר להם שזה שהם מפסידים במלחמה על הצפון לא נותן להם תירוץ לקחת מאחיהם בממלכת יהודה. שרי הצבא קיבלו על עצמם את דברי הנביא עודד, ואומרים לקצינים שמובילים את השבויים שמובילים את השבויים להחזיר אותם.
- למרות שממלכת ישראל מחזירה את השבויים - אחז מלך יהודה עדיין פונה לאשור לעזרה, שכן הארמים והפלישתים עדיין תוקפים את ממלכת יהודה.

ההבדלים בין שלושת הספרים

- ספר מלכים הוא הספר היחיד שנותן נקודת מבט משותפת של שתי הממלכות. חשוב לו להציג את שני הצדדים, גם ממלכת יהודה וגם ממלכת ישראל, ולהציג את המאורעות ההיסטוריים. ספר מלכים רוצה בסופו של דבר להראות מה גרם לחורבן ממלכת ישראל ולאחר מכן לחורבן ממלכת יהודה.
- לכן, כאשר ספר מלכים מדבר על הסיפור, מה שחשוב לו להדגיש זה מה גרם להגליה של ממלכת ישראל - והתשובה היא אחז, שהביא את תגלת פלאסר, וכל הנסיבות המקלות לא רלוונטיות מבחינת ספר מלכים.

- ספר ישעיהו בעיקר מנסה להוציא את אחז בתור חוטא, ולכן הוא מביא את העקשנות שלו מול נבואותיו והזהרותיו של הנביא.
- ספר דברי הימים מתעניין רק בממלכת יהודה - והוא לא מספר על מה שקרה לממלכת ישראל, על הסיבות שלהם למה שעשו. ספר דברי הימים תמיד מסתגר על שושלת בית דוד, ומנסה להוציא את מלכי יהודה טוב. לכן, למרות שאחז היה מלך חוטא וזה שהביא את אשור על ישראל, ספר דברי הימים מנסה להוציא אותו כמה שיותר טוב.

הערה - מדלגים על פרק ח פסוק ט עד פרק י פסוק ד

תזכורת - פרק ח' פסוק ה'

הנביא ישעיהו מקבל נבואה, שבה ה' נותן תיאור של הצבא האשורי שיעלה על ממלכות ארם וישראל בעצמה גדולה - "את מי הנהר העצומים והרבים". המים יגיעו עד הצוואר - אבל לא יכסו את הראש, כלומר לא יגע בממלכת יהודה.

נקפוץ לפרק י' פסוק ה'-ט"ו

עומדת ברקע השאלה איך צריך להתייחס לאימפריה האשורית, שהיא תופעה חדשה. יש פה קריאת תיגר על יהודה וישראל, שמגיע מלך אשור בשם האל שלו ומצליח להחריב את ממלכת ישראל, ומכריז שהאל שלו יותר חזק. הנביא מנסה להסביר את זה.

"הוי אשור שבט אפי ומטה הוא בידם זעמי" - אשור הוא בעצם כלי ביד אלוהים. "בגוי חנף אשלחננו..." - אלוהים הוא זה ששולח את אשור, כדי להעניש עמים סוררים. בפסוק ז' יש הצצה למה שהאשורים חושבים על עצמם - "והוא לא כן ידמה..." כי להשמיד בלבבו... - האשורים מייחסים את מעשיהם לעצמם, ולא מבינים שהם זרועו של אלוהים. "הלא שרי יחדיו מלכים..." - מלכי אשור הם אלו שמחליטים. "הלא כאשר עשיתי לשומרון ולאליליה כן אעשה לירושלים ולעצביה" - האשורים אומרים שכמו שהם כבשו את ישראל, הם יוכלו גם לכבוש את ירושלים. אבל המלך האשורי לא יכבוש את ירושלים - הבבלים יעשו את זה. הסיבה היא שמבחינת אשור, כיבוש ירושלים מסמל את עליונות האל האשורי על ה'. בפסוק י"ב הנביא נותן את התשובה האלוהית - "והיה כי יבצע אדני את כל מעשהו בהר ציון ובירושלים" - כמו שאלוהים המית את צבא סנחיריב שצר על ירושלים, כך גם כאשר מלך אשור יצור על ירושלים, אלוהים יסגור חשבון עם מלך אשור ברגע שזה יגיע לירושלים.

חוזרים לדברי אשור - "כי אמר בכוח ידי עשיתי... וכאסוף ביצים עזובות כל הארץ אני אספתי" - איסוף הביצים היה מטאפורה של מלכי אשור, והנביא מתכתב עם ביטוי היהירה הזה ומגיב לו.

הנביא מגיב בפסוק ט"ו - "היתפאר הגרזן על החוצב בו..." - אתה כמו גרזן, כמו מסור. אתה משוויץ בשם זה שהפעיל אותך?

הנביא מביא בעצם שתי נקודות:

1. אלוהים הוא זה שמפעיל את אשור.

2. כמו שסנחיריב לא הצליח לכבוש את ירושלים, כך גם תגלת פלאסר לא תצליח.